

TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ILMIY TADQIQOTLARI XABARNOMASI

ILMIY-USLUBIY JURNAL
ISSN 2992-9016

№1/2026

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi
Ilmiy-uslubiy jurnal

Bosh muharrir:

Sattarov Abdusamat
Umurqulovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Qobulov Eshbolta Atamuratovich

Mas'ul kotib:

Turayev Baxtiyor Ergashevich

Dizayner:

Meyliqulov Shahboz
Xolmamatovich

Jurnal bir yilda to'rt marotaba
nashr etiladi

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligining 2023-yil 1-martdagi № 066379-raqamli guvohnomasi bilan ro'yxatga olingan va O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 8-maydagi 370/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan hamda iqtisodiyot fanlari bo'yicha dissertatsiyalarning asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal "Termiz Publishing center" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Bosishga ruxsat etildi:

31.03. 2026.

Qog'oz bichimi: 60x84 1/8

"Times New Roman" garnituruasi.

Ofset bosma.

Ofset bosma usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i: 11.

Adadi 100 nusxa.

Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma № 4.

Jurnalning elektron shakli bilan

<https://scientific.tues.uz>

web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:

Termiz sh., "Yulduz" MFY,
"Ibn Sino" ko'chasi, 38B-uy.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Ixtisham Ul-Haq – i.f.d., prof. (Pokiston)
L. Narrada Gamage – i.f.d., prof. (Shri Lanka)
Xudoyqulov S.K. – i.f.d., prof.
Pardayev J.M. – i.f.f.d., (PhD). dots.
Toshqulov A.H. – i.f.d, prof.
Absamatov A.E. – i.f.d., dots.
Ruzmetov B. – i.f.d. prof.
Abdullayev I.S. – i.f.d., prof.
Ro'ziyev O.A. – i.f.n., dots.
Otamurodov Sh.N. – i.f.d., dots.
Shodiyev A.A. – i.f.d., dots.
Bakirov P.U. – f.f.d., prof.
Qodirov U.D. – p.f.d., prof.
Turopova S.K. – f.f.d., dots.
Mamadjanova T.A. – i.f.f.d. (PhD), dots.
Jurayev X.A. – i.f.f.d. (PhD), dots
Yarmatov Sh.CH. – i.f.f.d (PhD).
Amonov M.O. – i.f.f.d. (PhD).
Absamatov As.E. – i.f.f.d (PhD)
Rahmatullayev B.Ch. – i.f.f.d. (PhD).
Xoliyorov E.Ch. – f-m.f.n., dots.
Esanov A.A. – f.f.f.d. (PhD), dots.
Xudoyberdiyev U.T. – t.f.f.d. (PhD)
Namozov G'.Sh. – i.f.f.d. (PhD), dots v.b.
Xayrullayev I.N. – f-m.f.n., dots.
Bozorov S.B. – f.f.f.d. (PhD)
Sattarova Y.A. – f.f.f.d. (PhD), dots.
Eshkurbanov S.B. – t.f.f.d. (PhD), dots.
Saloxitdinova N.M. – p.f.f.d. (PhD), dots.
Madiyeva M.Y. – f.f.f.d. (PhD), dots.
Xakimov Z.I. – i.f.f.d. (PhD), dots.
Yormatov F. J. – t.f.n., dots.
Xoshimxo'jayeva M. –f.f.f.d. (PhD), dots.
Ismoilov B.T. – p.f.f.d. (PhD), dots.
Salomov G'. Y. – p.f.f.d. (PhD), dots.
Uralova O. P. – f.f.d (DSc), dots.
Xolov O.Ch. – p.f.f.d. (PhD), dots.
Usmonov M. Q. – p.f.f.d. (PhD), dots.
Abdusamatov A.S. - p.f.f.d. (PhD). dots.
Norkulova Sh. T. – f.f.f.d. (PhD)
Shoturayev J. – p.f.f.d. (PhD).
Abduraxmanov A.Y. – t.f.f.d. (PhD).

MUNDARIJA

N.A. ABDURAIMOVA, M.N. KARIMOVA

Tadbirkorlik subyektlarida moliyalashtirishni takomillashtirish asosida aholi bandligini ta'minlashning iqtisodiy tahlili.....5

N.A. ABDURAIMOVA, M.T. RO'ZIYEVA

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning amaldagi holati tahlili.....10

G.A. AXMETOVA

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini baholash omillari.....16

S.R. BOYPO'LATOV

Sanoat korxonalarida mehnat unumdorligini oshirishda innovatsion va raqamli texnologiyalarning roli.....21

M.SH. CHORIYEVA

Eksport salohiyatidan samarali foydalanish orqali iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish omillari.....26

N.X. DO'SMUXAMEDOVA

Nodavlat notijorat tashkilotlarida xarajatlar hisobini samarali yuritish omillari.....32

B.A. ERDANAYEV

Hududiy rivojlanishda drayver tarmoqlarning o'рни va ularni shakllantirishning nazariy-amaliy asoslari37

N.N. ESHQULOVA, SH.B. ABDUNABIYEV

Mamlakatimizda xizmat ko'rsatish sohasi va xizmatlar eksporti dinamikasi tahlili.....42

M.X. KURBOSHEVA

Tijorat banklari tomonidan tadbirkorlik subyektlarini kreditlashning nazariy-metodologik asoslari.....47

O.J. MURODOV, H.I. G'ULOMOV

Paxta tozalash korxonalarida moliyalashtirish-innovatsiya uzilishi: O'zbekiston agroklastarlari misolida empirik tahlil.....52

SH.S. MUZRAPOVA, N.S. MUZRAPOVA

Ekonometrika ta'limida interaktiv va amaliy matematika asosidagi yondashuvlarning samaradorligini baholash.....59

Z.M. NORALIYEVA

Qishloq joylarni rivojlantirish va aholi turmush sifatini yaxshilashda kichik biznes samaradorligini oshirish yo'llari.....66

A.P. PARDAYEV

O'zbekiston bank tizimini strategik transformatsiya jarayonining tahlili.....74

J.R. SAYFIYEV

Agile transformatsiya jarayonidagi kutilayotgan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari.....77

A.A. SHODIYEV, B.A. SHODIYEV

Qurilish tashkilotlarida buxgalteriya hisobining o'ziga xos xususiyatlari.....82

B.E. TURAYEV

Iqtisodiy o'sish omillarini kobb-duglas modeli asosida ekonometrik baholash.....89

Z.I. XAKIMOV

Qishloq xo'jaligida innovatsion faoliyatni moliyalash yo'nalishlari.....93

N.A. XAKIMOVA

Fermer xo'jaliklarini moliyaviy qo'llab - quvvatlashda subsidiya amaliyotini takomillashtirish.....98

SH.D. XAYDAROVA

Maishiy xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari.....103

L.L. XAYRULLAYEVA

Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda yashil iqtisodiyot yondashuvi va an'anaviy iqtisodiy model.....107

Y.Z. XUDAYAROVA

Asalarichilik samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarni lasso regression modeli asosida tahlil qilish.....112

R.A. XURRAMOV

Hududlar kesimida eksport mahsulotlarining daromadlilik darajasini prody indeksi asosida statistik tahlil qilish.....116

G.A. YUSUPOV

Uzoq muddatli aktivlarda adaptiv amortizatsiya usuli.....122

MUNDARIJA

SH.E.BOBOMURATOVA

O'zbekiston va uning chegara mamlakat hududlarida til siyosati.....126

D.MUQUMOVA

Ja'far Muhammad Termiziyning "Mendagi Boysun" she'ri: lingvistik tahlil.....134

D.B.IBODULLAYEVA

O'zbek va ingliz tillaridagi teatr atamalarining chog'ishtirma tahlili.....137

Z.M.AMIRKULOVA

"Panoh" hikoyasida tarixiy voqealik va badiiy talqin uyg'unlashuvi.....140

M.A.MEYLIQULOVA

O'quvchilarda adabiy nutqiy kompetensiyani rivojlantirish masalalari.....144

SH.A.DONAYEVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda 4K modelining ahamiyati.....147

G.E.TURAYEVA

Texnologiyalashgan jamiyatda bo'lajak o'qituvchilarning axloqiy tarbiyasini shakllantirish150

M.X.XAYDAROVA

Magistratura talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish.....153

F.A.XAYITOVA

O'quvchilarda kreativ o'qish madaniyatini shakllantirishning milliy va jahon tajribasi.....157

D.R.YUNUSOV, J.I.UMIROV

Fanni o'qitishda interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish.....160

F.E.JOMONQULOVA, S.B.UZAKOVA

Yoshlarni axborot xurujlaridan asrash, ularda axborot imunitetini shakllantirishda zamonaviy usullardan foydalanishning o'рни.....164

U.A.TASHBAYEVA

Boshlang'ich sinflarda bolalar adabiyotini o'rgatishda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanish metodikasi.....169

SH.T.TOSHOVA

Talabalarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari.....173

R.I.ESONOVA, N.M.SALOXITDINOVA

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni 4K modeli asosida tashkil etish metodikasi va baholash mexanizmlari.....176

G.Z.ERMATOVA, G.E.TURAYEVA

Elektron resurslar asosida ona tili va o'qish savodxonligi fanlarini o'qitish samaradorligini oshirish usullari.....180

D.D.NORQUVATOVA, N.M.SALOXITDINOVA

STEAM yondashuvining boshlang'ich matematika ta'limidagi ahamiyati.....187

M.O.ZARIPOVA, N.M.SALOXITDINOVA

Zamonaviy ta'limda baholash tizimlarining transformatsiyasi va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....190

M.A.NORBOSHEVA, N.ABDIYEVA

Giperaktiv bolalar bilan olib boriladigan psixologik-pedagogik ishlar.....194

G'A.MAMARAJABOV

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda hunarmandchilikni rivojlantirishning huquqiy asoslari va amaliy tajriba.....198

T.J.YARMATOV, F.J. YARMATOV

Mahmud Qoshg'ariyning "Devonu Lug'atit Turk" asari etnofolklor manba.....202

SH.T.YAKUBOVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyat shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....205

N.B.RAUPOVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini shakllantirish metodikasi ("Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlari namunalari misolida).....208

M.SH.BURIYEVA

The role of code-switching in Uzbekistan's diverse society: identity and cultural exchange.....213

Z.M.ALLAYEV

Traditions of dream interpretations in linguoculturology.....218

Z.F.ERGASHEVA, G'Y.SALOMOV

Ona-tili va o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning axborot bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....221

L.A.RAIMOV

A comparative analysis of ai and human translation in advertising texts.....225

A.A.QARAQULOV

Mengziyo Safarov qissalarida ona-tabiatning poetik manzarasi.....229

N.A.UMAROVA

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar darslarida loyiha faoliyatini tashkil etish nazariyasi va metodikasi.....234

M.T.MENGNAROVA

Ingliz va O'zbek tillaridagi rang komponentli maqollarda madaniy birliklarning ahamiyati.....238

I.B.JURAEV

The effect of authentic materials on vocabulary acquisition in english classes.....242

D.A.BADALOV

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda, klaster metodida yondashish.....248

F.J. YARMATOV, T.J. YARMATOV

Dostonchilik an'analari shakllanishining tarixiy asoslari.....252

M.O.BEGALIYEVA

Pattakesar.....257

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Iqtisodiyot kafedrası o'qituvchisi

Abduraimova Nigora Abdugapparovna

E-mail: nigora_abduraimova@tues.uz

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti magistranti

Ro'ziyeva Maxbuba Tog'aymurodovna

E-mail: maxbubaruziyeva@gmail.com

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida xo'jalik yurituvchi subyektlarning investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimi va uning samaradorligi tizimli yondashuv asosida tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida investitsiya faolligining makroiqtisodiy o'sishga ta'siri, investitsiya dasturlari orqali amalga oshirilayotgan institutsional o'zgarishlar hamda moliyalashtirish manbalarining tarkibiy xususiyatlari baholangan. Rasmiy statistik ma'lumotlar asosida asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi va dinamikasi, davlat va bozor mexanizmlarining o'zaro nisbatlari, shuningdek, to'g'ridan-to'g'ri hamda kafolatlanmagan xorijiy investitsiyalarning roli tahlil qilingan. Shuningdek, bank tizimida olib borilayotgan islohotlar, kredit resurslari qiymatining investitsiya qarorlariga ta'siri, xalqaro moliya institutlarining ishtiroki hamda "yashil" investitsiya loyihalarini moliyalashtirish istiqbollari alohida yoritilgan. Tadqiqot natijalariga tayangan holda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish samaradorligini oshirish, kapital bozorini chuqurlashtirish va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirishga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Investitsiya loyihalari; Investitsiyalarni moliyalashtirish mexanizmlari; Asosiy kapitalga investitsiyalar; To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar; Bank kreditlari; Kapital bozori; Xalqaro moliya institutlari; Davlat-xususiy sheriklik; "Yashil" investitsiyalar; Iqtisodiy o'sish; O'zbekiston iqtisodiyoti.

АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ

АННОТАЦИЯ

В данной статье на основе системного подхода исследованы система финансирования инвестиционных проектов хозяйствующих субъектов в экономике Узбекистана и её эффективность. В рамках исследования оценены влияние инвестиционной активности на макроэкономический рост, институциональные изменения, реализуемые через инвестиционные программы, а также структурные особенности источников финансирования. На основе официальных статистических данных проанализированы объем и динамика инвестиций в основной капитал, соотношение государственных и рыночных механизмов, а также роль прямых и негарантированных иностранных инвестиций. Кроме того, отдельно рассмотрены проводимые реформы в банковской системе, влияние стоимости кредитных ресурсов на инвестиционные решения, участие международных финансовых институтов, а также перспективы финансирования «зелёных» инвестиционных проектов. На основе результатов исследования разработаны научно-практические рекомендации, направленные на повышение эффективности финансирования инвестиционных проектов, углубление рынка капитала и расширение механизмов государственно-частного партнёрства.

Ключевые слова: Инвестиционные проекты; Механизмы финансирования инвестиций; Инвестиции в основной капитал; Прямые иностранные инвестиции; Банковские кредиты; Рынок капитала; Международные финансовые институты; Государственно-частное партнёрство; «Зелёные» инвестиции; Экономический рост; Экономика Узбекистана.

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF FINANCING INVESTMENT PROJECTS OF BUSINESS ENTITIES

ABSTRACT

This article examines the system of financing investment projects of business entities in the economy of Uzbekistan and its effectiveness based on a systematic approach. Within the framework of the study, the impact of investment activity on macroeconomic growth, institutional changes implemented through investment programs, and the structural characteristics of financing sources are assessed. Based on official statistical data, the volume and dynamics of investments in fixed capital, the ratio between state and market mechanisms, as well as the role of foreign direct investment and non-guaranteed foreign investments are analyzed. In addition, special attention is given to ongoing reforms in the banking system, the impact of the cost of credit resources on investment decisions, the participation of international financial institutions, and the prospects for financing "green" investment projects. Based on the research findings, scientific and practical recommendations have been developed to improve the efficiency of financing investment projects, deepen the capital market, and expand public-private partnership mechanisms.

Keywords: Investment projects; Investment financing mechanisms; Investments in fixed capital; Foreign direct investment; Bank loans; Capital market; International financial institutions; Public-private partnership; Green investments; Economic growth; Economy of Uzbekistan.

KIRISH

Hozirgi global iqtisodiy beqarorlik, geosiyosiy xavf-xatarlar va raqobatning kuchayib borishi sharoitida investitsiya faolligini rag'batlantirish barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning hal qiluvchi omiliga aylanmoqda. Ayniqsa, rivojlanayotgan iqtisodiyotga ega mamlakatlar uchun investitsiya loyihalarini samarali moliyalashtirish mexanizmlarini shakllantirish ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiyotida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli tarkibiy islohotlar investitsiya muhitini tubdan yaxshilashga qaratilgan bo'lib, davlatning investitsiya jarayonlaridagi roli bosqichma-bosqich to'g'ridan-to'g'ri moliyalashtirishdan xususiy va bozor mexanizmlarini qo'llab-quvvatlashga o'tib bormoqda. Xususan, investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, kafolatlanmagan xorijiy kreditlar, bank resurslari hamda kapital bozori instrumentlarining ulushi sezilarli darajada oshmoqda.

Shu bilan birga, investitsiya faolligining o'sishiga qaramasdan, xo'jalik yurituvchi subyektlar tomonidan investitsiya loyihalarini amalga oshirishda qator tizimli muammolar saqlanib qolmoqda. Jumladan, uzoq muddatli kredit resurslarining yuqori qiymati, garov talablarining qat'iyiligi, energetika infratuzilmasidagi

cheklovlar hamda yuqori texnologik loyihalarni boshqarish uchun malakali kadrlar yetishmasligi investitsiya jarayonlarining samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu sharoitda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimining amaldagi holatini kompleks tahlil qilish, moliyalashtirish manbalarining tarkibiy xususiyatlarini baholash va xalqaro tajribani hisobga olgan holda uni takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Investitsiya loyihalarini moliyalashtirish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlar asosan investitsiya faolligining iqtisodiy o'sishga ta'siri va moliyaviy resurslar tarkibining samaradorligini baholashga qaratilgan. Xususan, neoklassik va institutsional iqtisodiyot vakillari investitsiyalarni iqtisodiy rivojlanishning asosiy omili sifatida talqin qilib, kapital jamg'arilishi va texnologik yangilanish o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni asoslab berganlar. Ularning ilmiy ishlarida investitsiya muhitining barqarorligi, huquqiy kafolatlar va moliyaviy infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi investitsiya qarorlarini belgilovchi muhim omillar sifatida ko'rsatib o'tiladi.

Xorijiy ilmiy tadqiqotlarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, bank kreditlari va kapital bozori instrumentlarining o'zaro uyg'unlashuvi alohida e'tiborga olinadi. Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi hamda Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki ekspertlarining

tadqiqotlarida rivojlanayotgan mamlakatlarda investitsiya samaradorligini oshirish uchun davlatning bevosita ishtirokini bosqichma-bosqich qisqartirish va xususiy sektor yetakchi rolini kuchaytirish zarurligi ta'kidlanadi. Shu bilan birga, xorijiy mualliflar moliyalashtirish manbalarining diversifikatsiyasi, uzoq muddatli moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlari hamda risklarni taqsimlash mexanizmlarining mavjudligi investitsiya loyihalarining barqarorligini ta'minlashini ilmiy jihatdan asoslab berganlar.

Mahalliy iqtisodchi olimlarning ilmiy ishlarida O'zbekiston iqtisodiyotida investitsiya jarayonlarining o'ziga xos jihatlari, davlat investitsiya siyosatining transformatsiyasi va institutsional islohotlarning moliyalashtirish tizimiga ta'siri tahlil qilingan. Ularning tadqiqotlarida so'nggi yillarda xorijiy investitsiyalar ulushining ortishi, bank tizimini isloh qilish hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini joriy etish ijobiy tendensiya sifatida baholanadi. Shu bilan birga, ayrim mualliflar uzoq muddatli kredit resurslarining yetishmasligi, foiz stavkalarining yuqoriligi va kapital bozorining yetarli darajada rivojlanmaganligini investitsiya loyihalarini moliyalashtirish samaradorligini cheklovchi omillar sifatida qayd etadilar. Mazkur tadqiqot ushbu ilmiy qarashlarni umumlashtirgan holda, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha kompleks yondashuvni taklif etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot investitsiya loyihalarini moliyalashtirish masalalariga bag'ishlangan mahalliy va xorijiy iqtisodchi olimlarning ilmiy ishlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi va xalqaro tashkilotlarning rasmiy statistik ma'lumotlariga tayangan holda olib borildi. Ilmiy izlanish jarayonida investitsiya jarayonlarining nazariy asoslari, ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'рни hamda moliyalashtirish manbalarining shakllanish xususiyatlari tizimli ravishda o'rganildi. Tadqiqot uchun tanlangan manbalar investitsiya faoliyatining amaldagi holatini baholash va mavjud muammolarni aniqlash imkonini beradigan ishonchli va dolzarb ma'lumotlarni qamrab oldi.

Tadqiqot metodologiyasi doirasida tahlil va sintez, taqqoslama yondashuv, dinamik va tarkibiy tahlil, statistik guruhlash hamda ekspert baholash usullaridan kompleks tarzda

foydalanildi. Ushbu usullar investitsiya loyihalarini moliyalashtirish jarayonidagi o'zgarishlarni aniqlash, ularning samaradorligini baholash hamda turli omillar ta'sirini ochib berishga xizmat qildi. Olingan empirik natijalar mantiqiy umumlashtirish asosida qayta ishlanib, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalar hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalar. O'zbekiston iqtisodiyotining zamonaviy bosqichi infratuzilmani modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va milliy ishlab chiqaruvchilarning raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan keng ko'lamlı tarkibiy o'zgarishlar bilan xarakterlanadi. Xo'jalik yurituvchi subyektlarning investitsiya faolligi barqaror iqtisodiy o'sishning asosiy drayveriga aylangan bo'lib, moliyalashtirish tizimi davlat tomonidan to'g'ridan-to'g'ri mablag' ajratishdan bozor mexanizmlari va xususiy kapitalni jalb qilish modeliga o'tmoqda.

O'zbekistonda investitsiya loyihalarini amalga oshirish uchun mustahkam me'yoriy-huquqiy baza yaratilgan. Xususan, 2023–2025-yillarga mo'ljallangan investitsiya dasturi doirasida umumiy qiymati 55,4 milliard AQSH dollaridan ortiq bo'lgan 800 ga yaqin loyihani amalga oshirish ko'zda tutilgan. Davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi investorlar uchun shaffof va barqaror muhit yaratishdir.

Huquqiy kafolatlarni kuchaytirish maqsadida ma'muriy to'siqlar sezilarli darajada kamaytirildi. Masalan, xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi korxonalarni ro'yxatdan o'tkazish uchun davlat boji miqdori uch baravarga qisqartirildi. Shuningdek, aksiyadorlik jamiyatlari ustav fondining eng kam miqdori 400 million so'm etib belgilandi, bu esa subyektlarning moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

1-jadval

O'rta muddatli investitsiya dasturining asosiy ko'rsatkichlari

Parametr	Qiymati / Tavsifi
Dasturning umumiy hajmi (2023-2025)	55,4 mlrd AQSH dollari
Loyihalar soni (2023-2025)	Taxminan 800 ta
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar maqsadi (2022-2026)	70 mlrd AQSH dollari
Qo'llab-quvvatlashning asosiy yo'nalishlari	Import o'rini bosish, eksportga yo'naltirilganlik

2023–2025 yillarga mo'ljallangan investitsiya dasturining umumiy hajmi 55,4 mlrd AQSH dollarini tashkil etishi davlat tomonidan investitsiya jarayonlarini jadallashtirish va real sektorni moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlashga yuqori ustuvorlik berilayotganini ko'rsatadi. Mazkur hajm makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish va iqtisodiyotning tarkibiy diversifikatsiyasini chuqurlashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, investitsiya mablag'larining ko'p yillik davrga rejalashtirilishi iqtisodiy siyosatda izchillik va prognozlilik tamoyillariga amal qilinayotganidan dalolat beradi.

Investitsiya dasturi doirasida 2023–2025 yillarda taxminan 800 ta loyihaning amalga oshirilishi rejalashtirilgan bo'lib, bu investitsiya resurslarining tarmoqlar va hududlar kesimida nisbatan muvozanatli taqsimlanishini ta'minlashga qaratilgan. Loyiha sonining ko'pligi yirik infratuzilmaviy tashabbuslar bilan bir qatorda o'rta va kichik miqyosdagi investitsiya loyihalarini ham qamrab olish imkonini beradi. Natijada hududiy rivojlanish, yangi ish o'rinlari yaratish va mahalliy ishlab chiqaruvchilar faolligini oshirish uchun zarur shart-sharoitlar shakllanadi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish bo'yicha 2022–2026 yillarga mo'ljallangan 70 mlrd AQSH dollari miqdoridagi maqsad mamlakat iqtisodiyotining ochiqqligi va xalqaro kapital uchun jozibadorligini oshirishga qaratilgan strategik yo'nalishni ifodalaydi. Import o'rnini bosuvchi hamda eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishlarni qo'llab-quvvatlash ustuvor yo'nalish sifatida belgilanishi tashqi savdo balansini mustahkamlash va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv xorijiy investitsiyalarni ichki iqtisodiy ehtiyojlar bilan uyg'unlashtirish orqali ularning uzoq muddatli samaradorligini ta'minlashga imkon beradi.

2-jadval.

Asosiy kapitalga investitsiyalarning moliyalashtirish manbalari bo'yicha tarkibi (2024-yil yanvar-iyun)

Moliyalashtirish manbai	Hajmi (trln so'm)	Umumiy hajmdagi ulushi (%)
Korxonalar va tashkilotlarning o'z mablag'lari	42,0	18,3
Aholi mablag'lari	14,0	6,1
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar	66,8	29,1
Kafolatlanmagan xorijiy investitsiya va kreditlar	76,3	33,3
Davlat kafolati ostidagi xorijiy kreditlar	13,6	5,9
Bank kreditlari va boshqa qarz mablag'lari	5,7	2,5
Respublikasi budjeti	8,2	3,6
Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi	1,8	0,8

Ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, eng katta ulush kafolatlanmagan xorijiy investitsiyalar va kreditlarga (33,3%) hamda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarga (29,1%) to'g'ri kelmoqda. Bu xorijiy hamkorlarning O'zbekistondagi aniq xo'jalik yurituvchi subyektlarga bo'lgan ishonchi ortganini anglatadi.

O'zbekiston bank tizimi faol isloh qilinmoqda. 2020–2025-yillarga mo'ljallangan strategiyaga ko'ra, bank aktivlarida davlat ulushi bo'lmagan banklar ulushini 15% dan 60% gacha oshirish maqsad qilingan. 2023-yilda Ipoteka-bankning nazorat paketi Vengriyaning OTP Bankiga sotilishi bu yo'nalishdagi muhim qadam bo'ldi.

Biroq, investitsiya loyihalarini kreditlashda ichki resurslar narxi yuqorilgicha qolmoqda. Markaziy bank asosiy stavkani 14% darajasida saqlab turibdi, bu esa inflyatsiyani jilovlash bilan birga, uzoq muddatli kreditlar bo'yicha real foiz stavkalarini 5-6% darajasida saqlamoqda. Ko'pgina korxonalar uchun bank kreditlari garov talabining yuqoriligi va uzoq muddatli resurslar yetishmasligi sababli qiyinchilik tug'dirmoqda.

Xalqaro moliya institutlari O'zbekistonda nafaqat kreditor, balki islohotlar katalizatori sifatida ham ishtirok etmoqda.

2025-yil holatiga ko'ra, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YTTB)ning O'zbekistondagi portfeli 2,9 milliard yevrodan oshdi. Bankning 2024–2029-yillarga mo'ljallangan strategiyasi iqtisodiyotni dekarbonizatsiya qilish va xususiy sektorni rivojlantirishga qaratilgan.

2025-yil oktabr oyida Jahon banki O'zbekistondagi islohotlarni qo'llab-quvvatlash uchun 800 million AQSH dollari miqdoridagi imtiyozli kredit paketini tasdiqladi. Bu mablag'lar davlat korxonalarini isloh qilish, telekommunikatsiya sohasida raqobatni kuchaytirish va Milliy investitsiya jamg'armasini tashkil etishga yo'naltirilgan.

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsiyalar asosan sanoat, energetika va infratuzilma sohalariga yo'naltirilmoqda,

bu esa milliy ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan strategik yo'nalish sifatida baholanadi. Xususan, sanoat sektoridagi modernizatsiya loyihalari ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, energiya infratuzilmasiga kiritilayotgan sarmoyalar esa uzluksiz energiya ta'minotini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, transport va kommunikatsiya infratuzilmasi loyihalari mamlakat ichidagi logistika samaradorligini oshirish va hududiy integratsiyani kuchaytirishga yordam beradi.

Atrof-muhitga e'tibor qaratilgan "yashil" investitsiya loyihalari ham rivojlanayotgan iqtisodiyotda muhim o'rin tutmoqda. O'zbekiston 2050-yilgacha uglerod neytralligiga erishishni maqsad qilgan bo'lib, bu jarayonda Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki hamda GIZ – Germaniya xalqaro hamkorlik jamiyati tomonidan ekologik loyihalarga 200 million yevrodan ortiq mablag' ajratilishi kutilmoqda. Ushbu mablag' energiya samaradorligini oshirish, barqaror ishlab chiqarish texnologiyalarini joriy etish va iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish loyihalarini moliyalashtirishga yo'naltiriladi.

Turizm va qishloq xo'jaligi sohalariga sarmoya jalb qilish ham iqtisodiy diversifikatsiyani kuchaytiradi. Jumladan, 2025-yilga kelib mehmonxona nomerlari sonini 64 mingtaga yetkazish rejalashtirilgan bo'lib, hukumat 3 va 4 yulduzli mehmonxonalar qurilishini subsidiyalash orqali xususiy sektorni rag'batlantirmoqda. Shu bilan birga, "AgriConnect" loyihasi doirasida agrobiznesni moliyalashtirish hajmini kengaytirish va suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Bu chora-tadbirlar qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirish va eksport salohiyatini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, investitsiya faolligiga qaramasdan, xo'jalik yurituvchi subyektlar bir qator muammolarga duch kelmoqda. Bank kreditlari foiz stavkalarining yuqoriligi uzoq muddatli loyihalarni amalga oshirishni qiyinlashtiradi, energetika sohasidagi resurs cheklavlari sanoat ishlab chiqarishining o'sish sur'atini pasaytiradi, shuningdek, yuqori texnologiyali loyihalarni boshqarish uchun malakali mutaxassislar yetishmaydi. Shu sababli, investorlar hali ham davlat xaridlari tizimida shaffoflikni oshirish va mulk

huquqlarini yanada himoyalash choralari ko'rilishini talab qilmoqda, bu esa sarmoyalarni jalb qilish samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa. O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimi sifat va samaradorlik jihatidan yangi bosqichga ko'tarilgan. 2023–2025-yillarga mo'ljallangan o'rta muddatli investitsiya dasturi doirasida 55,4 mlrd AQSH dollari miqdoridagi mablag' sarflanishi va 800 ga yaqin loyihaning amalga oshirilishi davlat va xususiy sektor o'rtasidagi investitsiya muvozanatini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar bo'yicha 70 mlrd AQSH dollari miqdoridagi maqsad, shuningdek kafolatlanmagan xorijiy kreditlar va kapital bozori instrumentlarining ulushi sarmoyaviy faollikni oshirish va xalqaro hamkorlikni mustahkamlashga imkon beradi. Rasmiy statistik ma'lumotlar asosida olib borilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalarning katta qismi to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (29,1%) va kafolatlanmagan xorijiy kreditlar (33,3%) orqali amalga oshirilmoqda, bu esa investorlar ishonchining ortganini va iqtisodiyotning ochiqqligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, bank tizimi islohotlari, kredit resurslarining qiymati va xalqaro moliya institutlarining ishtiroki investitsiya muhitini yaxshilashga xizmat qilmoqda, xususan, "yashil" investitsiyalar va infratuzilma loyihalari orqali uzoq muddatli barqaror rivojlanishga hissa qo'shilmogda.

Kelajakda investitsiya moliyalashtirish samaradorligini oshirish uchun bir qator strategik choralar amalga oshirilishi lozim. Xususan, kapital bozorini rivojlantirish orqali IPO va korporativ obligatsiyalarni jalb qilish, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish va investitsiya loyihalarini korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish tizimini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Shu tarzda, "O'zbekiston-2030" strategiyasining muvaffaqiyati xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun qulay investitsiya muhitini yaratish, texnologik transferni rag'batlantirish va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga bevosita bog'liq bo'ladi. Qo'llab-quvvatlashning ustuvor yo'nalishlari — import o'rnini bosuvchi va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni rivojlantirish — uzoq muddatli barqaror o'sish,

yangi ish o'rinlari yaratish va hududiy iqtisodiy muvozanatni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bank kreditlarining foiz stavkalarini pasaytirish, energetika sohasidagi cheklovlarni yumshatish va malakali kadrlar tayyorlash investitsiya jarayonlarining samaradorligini oshirishda muhim omil bo'ladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimi sifat va samaradorlik jihatidan yangi darajaga ko'tarilgan. Davlat ulushining kamayishi va xususiy hamda xorijiy kapitalning ortishi milliy iqtisodiyotning barqarorlashayotganini va sarmoya muhitining yanada jozibadorlashayotganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy sarmoyalar ko'rsatkichlari mamlakat iqtisodiyotining ochiqligi va xalqaro hamkorlikning mustahkamligini aks ettiradi. Bank tizimi islohotlari, kredit resurslarining shaffofligi va xalqaro moliya institutlarining faol ishtiroki sarmoyalarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirib, iqtisodiy rivojlanishning uzluksizligini ta'minlamoqda. Shu bilan birga, "yashil" loyihalarga sarmoya kiritish va infratuzilmani modernizatsiya qilish bo'yicha amalga oshirilayotgan tashabbuslar iqtisodiy diversifikatsiyani kuchaytirishga xizmat qiladi. Kelajakda investitsiya moliyalashtirish samaradorligini oshirish uchun bir qator strategik choralar ko'rish zarur. Xususan, kapital bozorini rivojlantirish, IPO va korporativ obligatsiyalar orqali moliyaviy resurslarni keng jalb qilish, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish va loyihalarni korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish tizimini mustahkamlash lozim. Shu tarzda, "O'zbekiston-2030" strategiyasining muvaffaqiyati xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun qulay investitsiya muhitini yaratish, texnologik transferni rag'batlantirish va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga bevosita bog'liq bo'ladi. Bu choralar uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va sarmoyalarni samarali yo'naltirish uchun asosiy omil sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining 2023–2025-yillarga mo'ljallangan investitsiya dasturini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ–459-son qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 30-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining 2022–2026-yillarga mo'ljallangan investitsiya dasturini tasdiqlash hamda investitsiya loyihalarini boshqarishning yangi yondashuv va mexanizmlarini joriy etish to'g'risida"gi PQ–72-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrda "O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF–158-son farmoni.
4. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Asosiy kapitalga investitsiyalar bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar.
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Pul-kredit siyosati sharhi, 2025-yil III chorak. – Toshkent, 2025.
6. European Bank for Reconstruction and Development. Uzbekistan Country Strategy 2025–2029. – London, 2025.
7. European Bank for Reconstruction and Development. EBRD in Uzbekistan: Investment Portfolio Overview. – 2025.
8. World Bank. World Bank Supports Uzbekistan in Implementing Policy Reforms to Spur Job Creation, Private Sector Growth, and International Trade. – Washington, 2025.
9. U.S. Department of State. 2024 Investment Climate Statements: Uzbekistan. – Washington, 2024.
10. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. O'rta muddatli investitsiya siyosatining ustuvor yo'nalishlari. – Toshkent, 2024.
11. European Bank for Reconstruction and Development; World Bank. Green Finance and Sustainable Investment Practices in Transition Economies. – 2024.